

Sõit kaarti mööda allapoole

Viimased andmed Kuznetsovi kohta leiti Lvovi ges-taapo paberite hulgast. Politsei kindralleitnandile Müllerile saadetud väiktelegrammi koopiast võis lugeda, et 1944. aasta 1. aprillil tabasid sandarmid kolm Nõukogude langevarjurit. Vastupanu osutamisel said nood surma. Grupi juhilt leiti dokumendid Saksa ohvitseri Paul Zieberti nimel. Edasi järgnesid Kuznetsovi poolt tapetud kõrgemate hitlerlike ohvitseride ja riigiametnike nimed.

1944. aasta novembris anti Nikolai Kuznetsovile posthuumselt Nõukogude Liidu kangelase nimetus.

1960. aasta talvel sõitis Rovnosse kokku palju endisi partisaane. Pidulikult avati mälestussammas Nikolai Kuznetsovile.

Okupatsioonistaastate tegutsesid Rovnos põrandaalused organisatsioonid. Üht neist juhtis Terenti Novak, kellele anti hil-

jem Nõukogude Liidu kangelase nimetus. Terenti Novak on samuti legendaarne kuju. Kui Nõukogude väed vabastasid Rovno, suunati ta Poolasse, kus juures talle anti Poola armee polkovniku aukraad. Terenti Novak oli polkovnik Pjotri nime all ühe partisanibrigaadi komandör. Selle brigaadi võitlejate hulgas oli paljude rahvuste esindajaid. Pärast sõda kirjutas T. Novak mitu raamatut memuaare. Üks neist («Parooli teavad vähesed») pujutab põrandaaluste tegevusest okupeeritud Rovnos.

Hitlerlaste kavatsusest ei tulnud midagi välja. Meie vastuure tegi Teherani saadetud terroristid kahjutuks. Osa neist ei jõudnud aga sinna. Huvitavalt kirjutavad sellest hitlerlaste nurjunud operatsioonist A. Lunin ja T. Gladov jutustuses «Katkestatud hüpe». See ilmus tänavu ajakirja «Iskatel» esimeses numbris.

Rovno muuseumis võis näha õudseid pilte. Inimesi, kellel olid

otsast ära lõigatud käelabrad, terveid surnuks piinatud perekondi. Need metsikused olid Ukraina natsionalistide töö. Sõja ajal olid paljud natsionalistid hitlerlaste teenistuses. Eksisteeris ka met-

N. Kuznetsovile püstitatud mälestussammas Rovnos.

sades tegutsevaid relvastatud rühmitusi, kuid nende tegevuse eesmärgiks polnud hitlerlastega võitlemine. Hoopis vastupidi, nad tegutsesid partisanide vastu.

Kui Nõukogude väed Ukraina lääneoblastid vabastasid, pugesid natsionalistlike organisatsioonide liikmed metsadesse ja moodustasid seal relvastatud rühmitusi. Tapeti ja piinati nõukogude aktiivide, tungiti kallale üksikutele sõjaväelastele ja väiksematele väeüksustele.

Võib rääkida järgmistest juhtumitest. 1944. aasta 16. veebruaril kammis üks piirivalveväeosa läbi metsi Romeiki ja Perespáni ümbruses. Neil olid kuulipildujad, automaadid ja vintpüssid. Lahingus langes 46 bandiiti.

1944. aasta 6. märtsil piirati sisse UPA väesalk, kuhu kuulus üle saja mehe, 84 neist langes ja 25 võeti vangi.

Ounovlased ja banderalased püüdsid oma bandedesse värvata lääneoblastite elanikke. Kuid ainult üksikud astusid nendega ühine. Rahvas põlgas hitlerlaste

käsilasi, kelle käed olid määratud sadade inimeste verrega. Ja loogiline järeldus sellest on muidugi niisugune, et nad ei saanud kaua tegutseda. Peagi oli neil õiglane karistus käes. Need banded olid küllaltki suurearvulised. Olid ju Ukraina lääneoblastid peaaegu kaks aastakümnet Poola all ja kodanlik propaganda ajas mõnegi pea segi. Ukraina natsionalistide organisatsioonidega sarnanevad ka pärast sõda meie metsades tegutsenud nõndanimetatud metsavennad.

Kirjanduses võib kohata Ukraina natsionalistide nimetusi. OUN tähendas «Ukraina natsionalistide organisatsiooni». See moodustati 1929. aastal ning keskus asus Berliinis. Esimeseks juhiks oli petljuralaste armee polkovnik E. Konovalets. See mees paistis 1918. aastal Kieveis silma fööliste revolutsioonilise ülestõusu julma mahasurumisega. OUN nimetas end poliitiliseks organisatsiooniks, kuid tegelikult oli see diversantide, spioonide ja mõrtsukate bande, kes tegutses kapitalistlike riikide luureorganite ülesandel.

(Järgneb)